
MOPEDEN

EN SVENSK DESIGNHISTORIA

Idé och bakgrund

Mopeden är i första hand en rik designhistorisk berättelse med avstamp i svenskt 1950- och -60-tal, den epok då konsumentdesign blev en viktig del i det blomstrande folkhemsbygget. Mopeden föddes genom en lagändring 1952; ett allemansfordon med avsikt att öka arbetarklassens rörlighet i samhället. Utvecklingen blev explosiv, från rudimentärt motoriserade cyklar till genomdesignade "fartåk". Industrin såg stora affärsmöjligheter i att varje år sälja nya avancerade modeller till en helt ny och köpstark kundkategori – tonåringarna!

Men tonåringarna var kräsna. Industrin anlidade därför etablerade industridesigners som Sixten Sason, Sigvard Bernadotte, Pelle Petterson och Björn Karlström för att skapa moderna mopeder. Mopeden var ett förprogrammerat fordon med en lagstadgad toppfart av 30 km/h. Men inspirationen hämtades från amerikanska bilar, jetflyg och rymdraketer!

Med utställningen lyfts mopeden för första gången in i ett designhistoriskt ljus, i en kontext med samtida föremål, med en direkt koppling till kända formgivare. Mopeden har, fram tills nu, mest betraktats som ett nostalgiojekt och sidospår, frikopplat från formhistoriska reflektioner och analyser. Få andra fenomen i svensk nutidshistoria bär en så stark berättelse – om form, ungdomskultur, industrin, processerna och en tidsanda präglad av en smått obegriplig optimism.

I centrum står de olika formgivarnas arbete och produkter. Här synliggörs exempelvis kopplingar mellan Saab-bilarna och Husqvarnas mopeddesign. Mellan Bernadottes ergonomiska kontorsmaskiner och hans mopedexperiment. Mellan Pelle Pettersons sportbil Volvo P1800 och hans extroverta sportmoped. Och varför fick plötsligt alla coola killars moppar extra högt styre efter 1969?

Vad innehåller utställningen?

Basen är ett 15-tal handplockade mopeder, vilka exponeras på fasta och snurrande podier, även upphänga i konsoler på väggar. Därutöver visas ett rikt och varierat bildmaterial mot fondväggar, både dokumentära bilder ur arkiven men även nytagna bilder av hög kvalitet. Här finns originalskisser och designmodeller. Bland föremålen kan nämnas: Husqvarnas dammsugare, Hasselbladskameran, Åviken brödrost, SAS-besticken, Bernadotte-kannen, Monös ICA-logotyp. Saab 92 – av Sason. Allt det som gjorde Sverige modernt.

Här finns en överdimensionerad "byggmodell" av en moped, en läshörna med folkhemsfåtöljer, ett tittskåp med sönderkörda mopeddelar, en ofullbordad moped att ladda ner och betrakta 360-grader i mobilen, filmmaterial från tiden ... med mera.

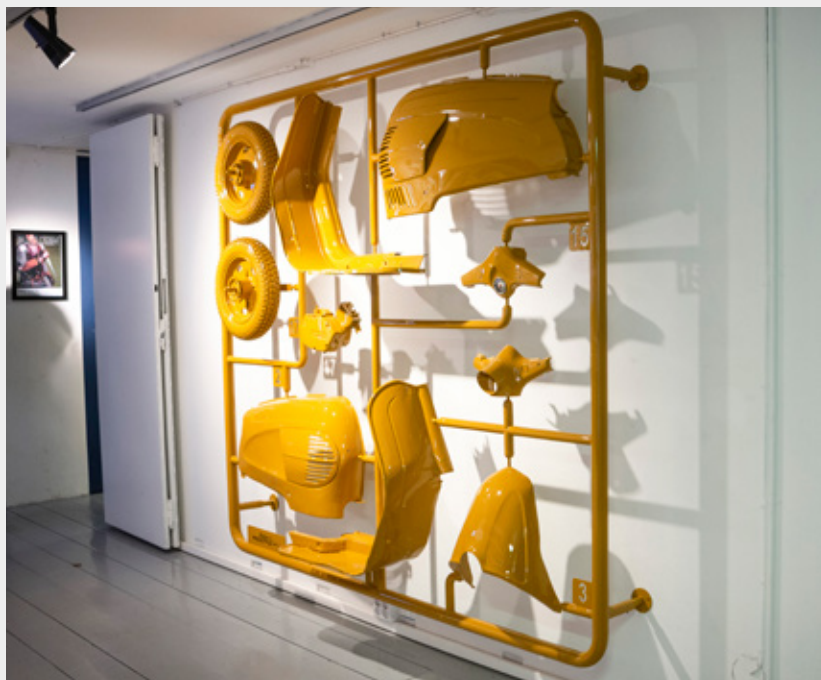
Utställningen är tematiskt indelad efter olika formgivare, där "Designer: okänd" och "Designer: Ingenjören" fördjupar och breddar idéinnehållet. "Designer: Tonåringen" ges ett större utrymme där mopedkulturen speglas med autentiska mopedbyggen, bilder och föremål knutna till gårdagens ungdomskultur. Det är den monter som genererar mest fniss och spontana utrop – "kolla, en sån hade ju ..."

Medryckande, lättlästa och intresseväckande texter följer temat och ger en bred, ändå detaljerad insikt i ämnet. Några förkunskaper behövs inte och fokus ligger inte i första hand på teknik och nostalgi. Det står besökaren själv för. Resonemang kring manligt-kvinnligt, stad-land, god smak-dålig smak och nu-då är närvarande i texterna.

Utöver en designhistorisk inblick – och aha-upplevelser! – öppnar utställningen just för roliga samtal och reflektioner. Mopeden väcker starka personliga minnen. Den ligger väldigt många varmt om hjärtat, inte minst unga män som idag råkar vara 45-80 år. Alla har sitt mopedminne att berätta.

Med en modern och underfundig presentation tecknas en ny och fascinerande bild över en tid och anda som många har en direkt koppling till, och lika många känner en nyfikenhet och fascination inför. Utställningen är generationsöverskridande och den lockar ovana museibesökare, samtidigt som den tillfredsställer en kräsen design- och ämneskunnig besökare.

Pedagogisk verksamhet, specialarrangemang etc

Utställningen öppnar för en rad aktiviteter, exempelvis insamling av moped- och ungdomsminnen 1950-70-tal. Berättarkvällar. Tema kring regionens mopedhistoria/mopedtillverkning. Barnaktiviteter "rita din egen moped". Veteranmopeden som hobby och fritidssyssla har blivit en folkrörelse. Bjud in till mopedträff, mekarkväll, quiz, specialguidning och föreläsningar.

Lokaler, förutsättningar etc

Utställningen är flexibel och anpassningsbar till olika sorters lokaler av olika storlek. Grunden är podier och väggelement som fungerar fristående och/eller i anslutning till vägg. Föremål visas i skyddande plexiglasboxar och på mindre podier. Långbord med designföremål. En helvägg täcks av 96 bilder vilka bjuder in till fysisk beröring. Tre Ipad-stationer med restaurerad arkivfilm.

Vad ingår etc

Kurerad och färdig utställning, med anpassningar till befintlig lokal (enligt överenskommelse). Montering av vårt team, Tretti Knyck AB (med hjälp på plats av 2-3 personer, fem dagar), omfattande PR-material, annonsering i tidningen Moped, utbildning av guider, föreläsning/guidning i samband med vernissage (eller enligt överenskommelse).

Vad ingår inte etc

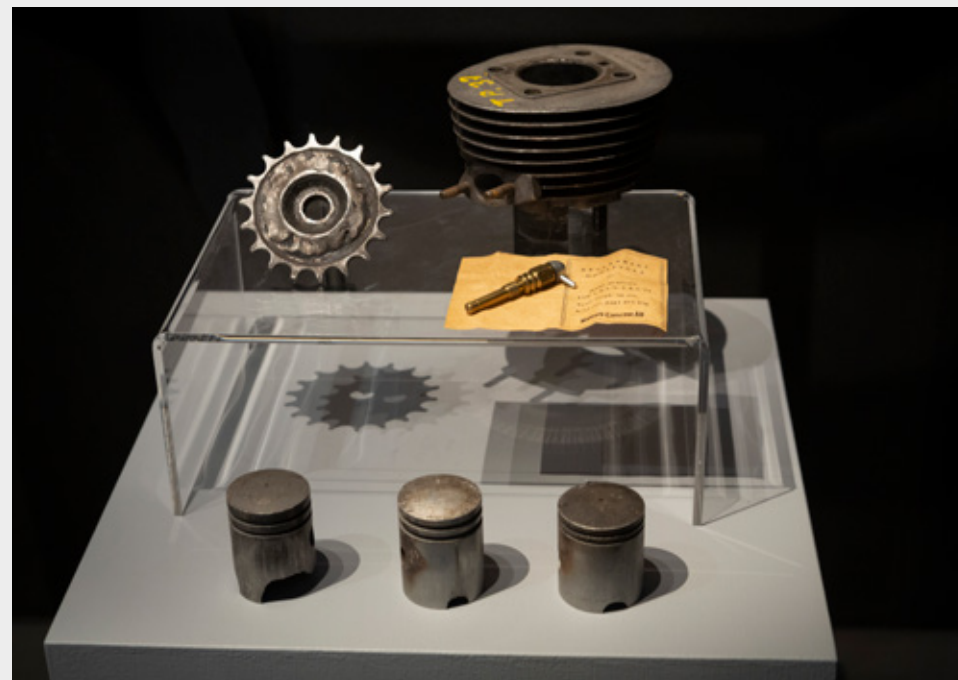
Ljuskällor/ljussättning, transport med flyttbil. Tretti Knyck ansvarar för transport av mopeder till självkostnadspris. Lyftanordning (s.k. alplift) vid montering. Försäkring under utställningsperioden och ev lagring i anslutning till perioden.

Pris och längd

Enligt överenskommelse. Referenser finns från fem läns museer.

Kort om Claes Johansson

Journalist/fotograf, redaktör, född 1967, med inriktning på motorhistoria. Yrkesverksam sedan 1980-talet på Sveriges ledande motortidskrifter. Idag anställd på tidningen Klassiker och chefredaktör på Moped samt Saab Cars Magazine. Författare till storsäljaren "Tretti Knyck! – mopeden i Sverige", "Moppefeber" och "Folkhemmets farkoster" – om hembyggda cykelbilar och bilar (ett annat expertområde). Fokus genom åren har varit att tydliggöra och beskriva kopplingar och sammanhang mellan olika närliggande områden, som teknik- och designhistoria, arkitektur och kulturhistoria. Alltid människors historier före tekniska redovisningar.

Har medverkat i olika utställningssammanhang som Nordiska Museets "Bilen" samt utställningar, presentationer och mässor kopplade till olika tidningstitlar. Fotoutställningen "Bilar & Platser" i egen regi.

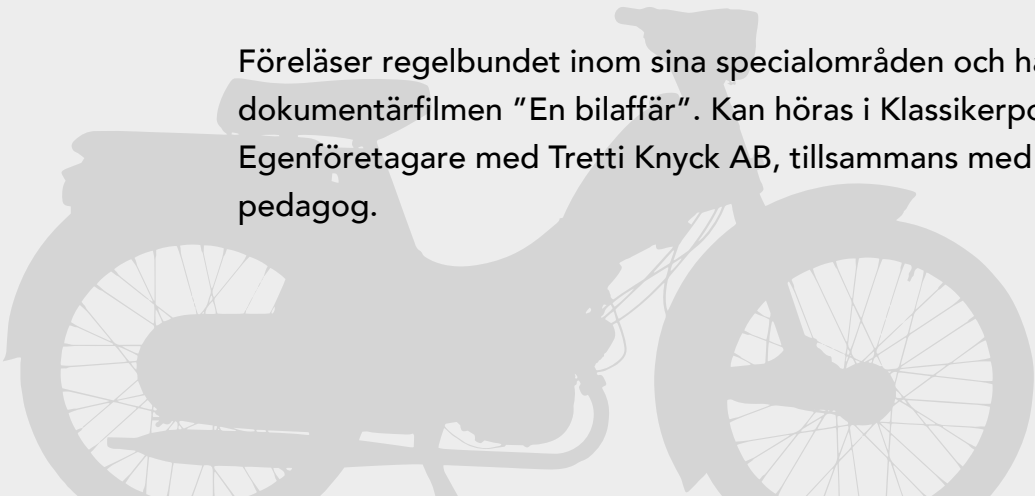
Föreläser regelbundet inom sina specialområden och har gjort dokumentärfilmen "En bilaffär". Kan höras i Klassikerpodden. Egenföretagare med Tretti Knyck AB, tillsammans med hustrun Marja, pedagog.

Kontakta oss:

Tretti Knyck AB

Tel: 070-318 75 64

E-post: claes.johansson@klassiker.nu

MOPEDEN

EN SVENSK DESIGNHISTORIA

Tretti Knyck AB

Tel: 070-318 75 64

E-post: claes.johansson@klassiker.nu